

Din selfie är framtidens historia

Tematiskt arbete: Samtidsbild i svenska, historia och bild

Tidsåtgång: 4-6 lektioner svenska + 4-6 lektioner historia + 4-6 lektioner bild

Syftet med uppgiften är att i text och med bilder resonera om frågor som identitet, självframställan och historieskrivning med tolkning, användning och kritik av källor.

Uppgiften kan också genomföras som separata lektioner i respektive ämne, se: *"Skriv en Selfie, lektionshandledning i svenska"*, *"Selfiehistoria, lektionshandledning i historia"* och *"All makt åt selfien - lektionshandledning i bild och form"*.

I korthet:

- 1) Ämnesövergripande tema om identitet och historieskrivning för svenska, historia och bild.
- 2) Uppgiften utgår från samtida och historiska självframställningar i text och bild, samt elevens selfie, eller annat foto som representerar eleven.
- 3) Arbeta parallellt i svenska, historia och med selfien som utgångspunkt: vad berättar den om eleven, om samtiden, och hur har historiens människor framställt sig själva?

Ditt underlag för att bedöma elevens förmågor i svenska utgörs av elevens kombination av bild och text i ett självbiografiskt personporträtt; i historia av elevens resonemang om historieskrivning: källors trovärdighet, urvalets betydelse för tolkning, med koppling till bilden, och i bildämnet elevens bildanalys och egen bildkomposition. Eleven publicerar bilden och en beskrivande text på *Samtidsbild*. Arbetet kan gärna redovisas i en gemensam utställning på skolan.

Uppgiftsbeskrivning

Förberedelse: Ladda ner appen *Samtidsbild*

Ladda ner appen *Samtidsbild* och testa själv att ladda upp ett foto i appen. Formulera också ett gemensamt ämnesord i form av hashtag, klassbeteckning och skola, (#SA19FNorrragymnasiet). Ämnesordet kan sedan användas för att söka fram hela klassens bilder på Samtidsbild.

Om du har frågor om Samtidsbild kan du kontakta fotoantikvarie Elisabeth Boogh, elisabeth.boogh@stockholmslansmuseum.se, på Stockholms läns museum.

Lektion 1-2

Den första lektionen syftar till att introducera temat och olika former av självframställan, i bild, text och andra medier. Diskutera vad en selfie i bild eller text kan säga om en person, och hur användbar den bilden kan vara som källa.

Introduktion: Vem äger berättelsen om dig?

Inled med en gemensam diskussion om självframställan.

- Vem får höras i dagens samhälle?
- Hur ser villkor och möjligheter ut för att uttrycka vem man är?
- Hur uttrycker vi identitet?
- Vilka sätt finns att uttrycka vilka vi är?

Svenska: Självbiografin som selfie

Klassen läser och diskuterar gemensamt (utdrag ur) en eller flera självbiografiska texter.

Förslag på självbiografiska texter:

- *Sommar i P1*, tillgängliga avsnitt via Sveriges Radio Play
- *Jag är fotboll* av Zlatan Ibrahimovic, Mats Olsson
- *Mårbackasviten: Mårbacka; Ett barns memoarer; Dagbok* av Selma Lagerlöf.
(Tillgänglig via Litteraturbanken.se)
- *Tjänstekvinnans son* av August Strindberg
- *Ru* av Ru Thuy
- *Min historia* av Michelle Obama
- *Bekännelser* av Augustinus
- *Bildhuggarens dotter* av Tove Jansson

Diskutera exempelvis hur författaren framställer sig själv (och andra) i sin berättelse, tematik, trovärdighet, fikcionalisering, identitetsfrågor, patos, osv.

Historia: Vems röst hörs i historien?

Låt gärna klassen diskutera följande frågor under arbetet med insamlingen, gärna både under inledningen och avslutningen av arbetet:

- Vilka historiska röster har vi fått höra i skolan? Vems perspektiv har fått ta störst plats?
- Vems berättelser får vi ta del av?
- Vad kan en enskild människas berättelse säga om ett helt samhälles historia, eller historien under en viss tid?
- Vilka innovationer kan du komma på som har gjort det lättare för dig att påverka hur andra ser på dig i jämförelse med någon som levde för 1000 år sedan?
- Varför är det viktigt att Stockholms läns museum samlar in vardagsbilder tagna med mobilkamera?
- Hur bevaras historiskt källmaterial?
Ge exempel på hur historien och samtiden bevarar information för framtiden.

Bild: Analysera självporträtt

Klassen studerar ett självporträtt, en självbiografisk bild, tillsammans, och analyserar hur den framställer personen, sin tid, val av material, komposition och uttryck. Uppgiften kan också genomföras individuellt som skriftlig uppgift.

Exempel på självporträtt:

- Cecilia Edefalk
- August Strindberg
- Helene Schjerfbeck
- Tove Jansson
- Rembrandt van Rijn
- Albert Engström

Sök på konstnärens namn + självporträtt i klassrummet för att jämföra olika självporträtt av respektive konstnär och analysera likheter och skillnader i verken. Diskutera exempelvis vilket intryck bildens komposition, ljus, skärpa eller rekvisita ger till framställningen av personen, identitetsfrågor, patos, osv.

Lektion 3

Svenska: Analysera en influencer

Eleverna gör en kortare skriftlig analys där de reflekterar över självframställningen i ett sociala medier-flöde, exempelvis av en influencer/youtuber som de följer.

Förslag på frågor att utgå ifrån i analysen:

- Gå igenom 5-10 av de senaste uppdateringarna i personens flöde. Försök att sammanfatta berättelsen i flödet i en enda mening.
- Hur ser samspelet mellan skriven text och bild ut i flödet?
- Vad berättar bilderna? Illustrerar bilden det som står i texten, eller säger bilden något annat än texten?
- Vilket är ditt intryck av den här personen? Ger flödet intrycket av en "äkta" bild av personen, eller en tillrättalagd bild? Motivera!
- Gör en källkritisk analys av flödet, exempelvis utifrån kriterierna *äkthet*, *närhet*, *tendens* och *beroende*?

Bild: Vad berättar historiska maktporätt?

Studera porträtten av makthavarna nedan. Hur skiljer de sig åt? De syftar alla till att förmedla makt, men hur? Välj ut ett av porträtten och skriv en kort redogörelse för på vilket sätt makthavaren förmedlar sin maktposition.

Exempel på porträtt (se bilaga sist i handledningen):

- Gustaf Vasa
- Ludvig XIV av Frankrike
- Olof Palme
- Josef Stalin
- Drottning Elisabeth I av England

Historia: Vad berättar historiska maktporätt?

Eleverna gör en skriftlig analys där de reflekterar över en historisk makthavares självframställning.

Förslag på frågor att utgå ifrån i analysen:

- Ta fram 5-10 bilder på den makthavare som du har valt ut.
- Vilket är ditt intryck av den här personen? Ger flödet intrycket av en "äkte" bild av personen, eller en tillrättalagd bild? Motivera!
- Försök att sammanfatta budskapet i bilderna i en enda mening.
- Vilka attribut används i framställningen? Vad tar makthavaren till hjälp för att visa sin makt?
- Vilka referenser finns det till makthavarens förda politik eller till dennes samtid?
- Resonera om bildernas trovärdighet som historiska källor. På vilket sätt har urvalet av källor, bilder i det här fallet, betydelse för din tolkning av personen i fråga?

Lektion 4-6

Gemensam uppgift: Ett självbiografiskt personporträtt

Eleverna tecknar ett skriftligt personporträtt av sig själva, en kort självbiografi och bildsätter den med hjälp av mobilkamera.

- Bilden kan vara ett självporträtt, eller på annat sätt representera eleven.
- Text och bild redovisas genom Stockholms läns museums tjänst *Samtidsbild* och utgör bedömningsunderlag.

Svenska: Eleverna skriver en självbiografisk text i vilken de tecknar ett personporträtt av sig själva. Texten kan vara skönlitterär eller skriven som sakprosa. Eleven kan ansluta till de diskussioner klassen förde om självbiografiska texter i lektion 1-2. Till texten hör en skriftlig reflektion i historia

Historia: Reflektion över bild och självporträtt som historisk källa

Exempel på frågor att utgå ifrån i resonemanget:

- Vad kan en enskild människas berättelse säga om ett helt samhälles historia, eller historien under en viss tid?
- Varför är det viktigt att Stockholms läns museum samlar in vardagsbilder tagna med mobilkamera?

- Varför är det viktigt att det finns porträtt av ”vanliga” personer och inte bara personer med makt?
- Hur bevaras historiskt källmaterial?
Ge exempel på hur historien och samtiden bevarar information för framtiden.

Bild: Eget självporträtt

Eleverna komponerar ett självporträtt i fotografi, med rubriken ”Se på mig - detta är jag”. Fotografiet ska bilda den självbiografiska och källreflekterande texten i svenska och historia. Text och bild redovisas genom Stockholms läns museums tjänst *Samtidsbild*.

För att utföra uppgiften kommer eleven:

1. skriva en självbiografisk text på tema ”Min selfie - framtidens historia”, avsedd för digital publicering på *Samtidsbild*.
2. använda mobilkameran och dokumentera hur den aktuella samhällsfrågan syns eller märks i vardagen.
3. ladda ner appen *Samtidsbild* och ladda upp fotot i appen.
4. beskriva bilden, sammanhanget och vad den berättar om samtiden och frågeställningen.
5. ange ett gemensamt ämnesord i form av hashtag, klassbeteckning och skola, (#SA19FNorrägymnasiet). Ämnesordet kan sedan användas för att söka fram hela klassens bilder på *Samtidsbild*.

Om du har frågor om *Samtidsbild* kan du kontakta fotoantikvarie Elisabeth Boogh, elisabeth.boogh@stockholmslansmuseum.se, på Stockholms läns museum.

Om Samtidsbild

Samtidsbild är Stockholms läns museums insamling av digitalt samtidsfotografi. Du kan ladda upp ditt foto via appen *Samtidsbild* i mobilen, eller på <https://samtidsbild.se>.

Som användare skapar du enkelt ett konto första gången du använder tjänsten. Bilderna bevaras för framtida generationer och kan komma att användas i utställningar, publikationer och forskning. Ditt namn kommer synas när bilden är publicerad, och du väljer vilka rättigheter som ska gälla för användning av ditt fotografi, fri användning med angivande av fotograf, eller bara användning i icke-kommersiellt syfte.

Koppling till Lgy11 och Lgr11

Svenska, gymnasiet	Svenska årskurs 9
<ul style="list-style-type: none"> • förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa. • kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier. 	<ul style="list-style-type: none"> • formulera sig och kommunicera i tal och skrift, • läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften, • anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,

Koppling till Lgy11 och Lgr11

Historia, gymnasiet	Historia, årskurs 9
<ul style="list-style-type: none"> • kunskaper om tidsperioder, förändringsprocesser, händelser och personer utifrån olika tolkningar och perspektiv. • förmåga att använda en historisk referensram för att förstå nutiden och för att ge perspektiv på framtiden. • förmåga att använda olika historiska teorier och begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv. • förmåga att undersöka, förklara och värdera användningen av historia i olika sammanhang och under olika tidsperioder. 	<ul style="list-style-type: none"> • använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer, • reflektera över sin egen och andras användning av historia i olika sammanhang och utifrån olika perspektiv, och • använda historiska begrepp för att analysera hur historisk kunskap ordnas, skapas och används.

Koppling till Lgy11 och Lgr11

Bild och form, gymnasiet	Bild, årskurs 9
<ul style="list-style-type: none"> ● analysera, tolka och samtala om olika typer av bilder och använda ämnesområdets språk och etablerade begrepp för att förklara och värdera visuella företeelser. ● kunskaper om bildens funktion och användningsområden i samhället, i nutida, historiskt, nationellt och internationellt perspektiv. ● färdigheter i att framställa bilder med hjälp av olika material, tekniker och konstnärliga uttryckssätt. ● kunskaper om hur bilder och visuella framställningar uttrycker stämningar, betydelser och berättelser i olika genrer. ● kunskaper om etiska förhållningssätt, lagar och andra bestämmelser om upphovsrätt och arbetsmiljö som gäller för området. 	<ul style="list-style-type: none"> ● kommunicera med bilder för att uttrycka budskap, ● skapa bilder med digitala och hantverksmässiga tekniker och verktyg samt med olika material, ● undersöka och presentera olika ämnesområden med bilder, och ● analysera historiska och samtida bilders uttryck, innehåll och funktioner.

Historiska porträtt

[Gustav Vasa. Konstnär: Willem Boy, 1558](#)

[Ludvig XIV av Frankrike i kröningsdräkt. Konstnär: Hyacinthe Regaud, 1701](#)

[Olof Palme. Foto: Anders Nyström](#)

[Josef Stalin. Konstnär: Fyodor Shurpin, 1948.](#)

[Drottning Elisabeth I av England. Konstnär: Okänd, 1588.](#)